

transform!
europe

eBook

Ιούνιος 2022

Συνοπτική Παρουσίαση – GR

Giuseppe Celi – Valentina Petrović – Veronika Sušová-Salminen

10 SHADES of the EU

Mapping the Political Economy
of the EU Peripheries

Giuseppe Celi – Valentina Petrović – Veronika Sušová-Salminen

100 Αποχρώσεις της ΕΕ

Χαρτογράφηση της Πολιτικής Οικονομίας των Περιφερειών της ΕΕ.

Συγγραφείς: Giuseppe Celi, Valentina Petrović, Veronika Sušová-Salminen

Ερευνητική Ομάδα: Mihaj-Kalin Kačijuljanu, Dorota Kolarska, Joanis Apostolos Sklijas

Επιμελήτριες: Tatjana Mutinjo, Dagmar Švendova

Ευχαριστίες

Οι συντάκτες και οι συντάκτριες επιθυμούν να εκφράσουν την ευγνωμοσύνη τους σε όλα τα άτομα χάρη στα οποία κατέστη δυνατή η πραγματοποίηση αυτού του έργου. Πρώτα απ' όλα, στους συγγραφείς, των οποίων η έρευνα, η ανάλυση και η συγγραφή οδήγησαν στην παρούσα μελέτη. Θέλουμε επίσης να ευχαριστήσουμε τους Mihai-Calin Căciuleanu, Dorota Kolarska και Ιωάννη Σκλία για την πολύτιμη εργασία τους στη συλλογή και οργάνωση των δεδομένων που αποτέλεσαν τη βάση για την εν λόγω μελέτη. Επιπλέον, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους Cornelia Hildebrandt, Danai Koltsida, Czesław Kulesza και Roland Kulke για τη συμβολή τους κατά την προετοιμασία της έρευνας, καθώς και την Ilona Švihlíková για τις σημαντικές συμβουλές. Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνονται στις Veronika Peterseil, Sanja Kaltenbrunner-Jelic και Michael Hollogschwandtner. Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλη την ομάδα του *transform! europe* για την υποστήριξη, τη συντροφικότητα και τη συμμετοχή τους.

Με τη χορηγία του Ιδρύματος Ρόζα Λούξεμπουργκ, με χρηματοδότηση του Ομοσπονδιακού Γραφείου Εξωτερικών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Η παρούσα δημοσίευση ή τμήματά της μπορούν να χρησιμοποιηθούν δωρεάν από τρίτους, με την προϋπόθεση ότι θα γίνει η κατάλληλη παραπομπή στην αυθεντική δημοσίευση. Το περιεχόμενο της δημοσίευσης αποτελεί αποκλειστική ευθύνη του *transform!europe* και δεν αντικατοπτρίζει απαραίτητα τη θέση της RLS.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

2022

transform! europe ευρωπαϊκό δίκτυο εναλλακτικής σκέψης και πολιτικού διαλόγου

Square de Meeûs 25

1000 Brussels, Belgium

Το *transform! europe* χρηματοδοτείται μερικώς, μέσω επιχορήγησης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Αυτό το έργο του *transform!* αδειοδοτείται υπό την άδεια Creative Commons Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή 4.0 Διεθνές. Άδειες εκτός του πεδίου εφαρμογής αυτής της άδειας μπορεί να είναι διαθέσιμες στο office@transform-network.net.

Εμφάνιση/Δομή: Sanja Kaltenbrunner-Jelic, sanja.at e.U.

Εικόνα εξωφύλλου: sanja.at e.U.

Μετάφραση από τα αγγλικά: Pawel Wrona

Print: druck.at

ISBN: 978-3-903343-22-1

Πρόλογος

Tatiana Moutinho, Dagmar Švendová

Κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα, η οικονομική και πολιτική ιστορία της ευρωπαϊκής ηπείρου ήταν μια ιστορία αναταραχής. Πολυάριθμοι πόλεμοι διαμόρφωσαν δραματικά την Ευρώπη: ο Πρώτος και ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος, ο Ψυχρός Πόλεμος, καθώς και οι Γιουγκοσλαβικοί Πόλεμοι, στοίχισαν τη ζωή σε εκατομμύρια ανθρώπινες ζωές, διέλυσαν οικονομίες και είχαν τεράστιο κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο στην Ευρώπη και όχι μόνο. Το φάντασμα ενός παγκοσμίου πολέμου στοιχειώνει την Ευρώπη για άλλη μια φορά και ενδέχεται να επιδεινώσει τα ήδη υπάρχοντα κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα, καθώς και τη διαδικασία της μεταπανδημικής ανασυγκρότησης.

Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση φαίνεται, εδώ και αρκετό καιρό, να αποτελεί το φάρμακο για όλες τις αποτυχίες της Ευρώπης στο παρελθόν. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο άρχισε να διαμορφώνεται η ιδέα, πως με την ενίσχυση των εμπορικών συναλλαγών και της οικονομικής συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων ευρωπαϊκών κρατών, θα μπορούσε να επιτευχθεί μια διαρκής και ευημερούσα ειρήνη για όλες τις χώρες. Αυτή ήταν η θεμελιώδης ιδέα του σχεδίου της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας του 1958, η οποία συγκέντρωσε έξι μεγάλες οικονομίες της Ευρώπης - τη Δυτική Γερμανία (μετέπειτα Γερμανία), τη Γαλλία, την Ιταλία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και την Ολλανδία. Στα επόμενα χρόνια, επτά ακόμη χώρες προσχώρησαν στο σχέδιο οικονομικής συνεργασίας και ολοκλήρωσης των οικονομιών σε μια ενιαία αγορά - την Κοινή Αγορά - σε μια διαδικασία γνωστή ως «διεύρυνση».

Ως εκ τούτου, η αντιπαλότητα των μεγάλων δυνάμεων και η πάλη για κυριαρχία σε ολόκληρη την ήπειρο θα έπρεπε να είχαν αντικατασταθεί από την ανάπτυξη οικονομικής και πολιτικής συνεργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών εθνών. Το αίσθημα αυτό ενδυναμώθηκε ακόμη περισσότερο κατά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου το 1989. Η διαδικασία ειρηνοποίησης στην Ευρώπη βασίστηκε στη συνεργασία και τη συμφιλίωση της Γαλλίας και της Γερμανίας, στην οικονομική διαφάνεια και, επίσης, στην αυξανόμενη πεποίθηση για έναν νέο τύπο πολιτικής, ο οποίος θα ξεπερνούσε με κάποιο τρόπο την τάση για εξουσία στις διεθνείς σχέσεις.

Η οικονομία βρισκόταν πάντα στο επίκεντρο των ευρωπαϊκών διαδικασιών ολοκλήρωσης και διεύρυνσης. Η ολοένα και περισσότερο νεοφιλελεύθερη κατεύθυνση, εμφανής από τα τέλη της δεκαετίας του 1960 και θριαμβευτική μετά το 1989, αναδιμόρφωσε θεσμικά όχι μόνο την ΕΕ, αλλά και τα Κράτη Μέλη και τις σχέσεις τους με τις Βρυξέλλες. Εν τέλει, τροποποίησε και το προγενέστερο (μεταπολεμικό) μοντέλο της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς μέσω της σταδιακής, αλλά σαφούς κατάργησης της λέξης “κοινωνικό” στα πλαίσια των επιμέρους Κρατών Μελών. Εδώ εδράζονται οι διαφορετικές ιστορικές ρίζες του δημοκρατικού ελλείμματος και της ελλειπούς κοινωνικής διάστασης (ή πυλώνα) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008 έθεσε σε δοκιμασία το βασισμένο στον ανταγωνισμό οικονομικό πρότυπο της ΕΕ και μετέτρεψε μια οικονομική κρίση σε πολιτική κρίση της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η παγκόσμια οικονομική κρίση αμφισβήτησε όχι μόνο τους μηχανισμούς διακυβέρνησης της ΕΕ, αλλά και μερικούς σημαντικούς θεσμικούς πυλώνες της ΕΕ, όπως το κοινό νόμισμα και η σύγκλιση. Για άλλη μια φορά αποδείχθηκε πως δεν υπάρχει οικονομία χωρίς πολιτική, και πως οι οικονομικές κρίσεις έχουν έντονες πολιτικές συνέπειες (και αιτίες). Εν ολίγοις, η κρίση έριξε φως στην πολιτική οικονομία της ΕΕ, και ιδιαίτερα στις ανισότητες και ασυμμετρίες εξουσίας, στις «βραχυχρόνιες και μακροχρόνιες» αλληλεξαρτήσεις, καθώς και στις αντιθέσεις και τα διλήμματα που δημιουργούν και θέτουν σε ισχύ.

Η ιδέα - ή, ίσως καλύτερα - το ιδεώδες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αυτό ενός ενιαίου χώρου όπου μια αδιάκοπη και ατελείωτη διαδικασία Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης βρίσκεται σε εξέλιξη. Αυτή η διαδικασία Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης θα έπρεπε να οδηγήσει σε ένα είδος οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής σύγκλισης μεταξύ όλων των Κρατών Μελών, με πλήρη σεβασμό της εθνικής τους κυριαρχίας και της πολιτιστικής ποικιλομορφίας που επικρατεί στην Ευρωπαϊκή επικράτεια. Το επίσημο μότο της ΕΕ είναι «Ενωμένοι στην ποικιλομορφία». Πράγματι, η ποικιλομορφία της Ευρώπης ήταν αυτή που έχει διαμορφώσει την κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ιστορία της ηπείρου μας εδώ και αιώνες. Καλώς ή κακώς,

είμαστε όλοι ίδιοι και ταυτόχρονα διαφορετικοί ως πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μοιραζόμαστε πολλές εμπειρίες, ενώ παράλληλα πολλές εμπειρίες αντικειμενικά μας χωρίζουν. Παρά τη ρητορική αυτή, η ΕΕ είναι ένα προϊόν καπιταλιστικής νεωτερικότητας, η οποία από τη φύση της περιθωριοποιεί (και περιφερειοποιεί) διάφορες κοινωνικές ομάδες, μορφές εργασίας, ή ακόμη και πολιτισμούς. Η ουσιοκρατία και η φυλετοποίηση (racialisation) αποτελούν αναπόσπαστο, αλλά συχνά αθέατο μέρος της λειτουργίας της ΕΕ, και επίσης διεισδύουν στα Κράτη Μέλη και τις κοινωνίες τους.

Για να κατανοήσουμε πλήρως τη σύγχρονη κατάσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να εστιάσουμε στο θέμα της περιφερεικότητας μέσα από το πρίσμα των περιφερειακών περιοχών: τη λεγόμενη «παλαιά περιφέρεια» (χώρες της Νότιας Ευρώπης) και τη «νέα περιφέρεια» (χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης). Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να τεθεί ένα απλό, αλλά αρκετά σύνθετο ερώτημα: πώς πραγματικά λειτουργεί η ΕΕ σε αυτές τις κοινωνίες;

Επειδή ένα πραγματικό Ευρωπαϊκό σχέδιο δεν θα είναι εφικτό χωρίς διεθνιστική αλληλεγγύη, συνοχή και αμοιβαία βοήθεια μεταξύ όλων των Κρατών Μελών, το *transform! europe* αναγνωρίζει την ανάγκη να συστηματοποιήσουμε και να εμπλουτίσουμε τις γνώσεις μας για την πραγματικότητα που επικρατεί στις περιφέρειες της ΕΕ και, σε συνεργασία με το Ίδρυμα Ρόζα Λούξεμπουργκ, πραγματοποίησε τα τελευταία δύο χρόνια τη μελέτη που δημοσιεύεται τώρα.

Η μελέτη που παρουσιάζεται στις παρακάτω σελίδες, διεξήχθη από μια διεπιστημονική τριμελή ομάδα ερευνητών (έναν οικονομολόγο, έναν κοινωνιολόγο/πολιτικό επιστήμονα και έναν ιστορικό/ανθρωπολόγο), και είχε ως στόχο να εξετάσει το ζήτημα της περιφερεικότητας και των σχέσεων πυρήνα-περιφέρειας στην ΕΕ ως ένα πολυδιάστατο πρόβλημα. Αυτό σημαίνει ότι η παρούσα έρευνα επικεντρώνεται στις κοινωνικοοικονομικές, πολιτικές και πολιτιστικές (και ιδεολογικές) διαστάσεις που επικρατούν στις περιφέρειες.

Οι βασικοί στόχοι της παρούσας εργασίας μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

→ Αξιοποίηση της πολιτικοοικονομικής χαρτογράφησης (δηλαδή της ανάλυσης) των νότιων και ανατολικών περιοχών της ΕΕ ως μέσο, όχι μόνο για την δημιουργία

σχέσεων και στρατηγικών συνεργασίας μεταξύ αυτών των περιφερειών της ΕΕ, αλλά και για τη χάραξη πολιτικής εντός και εκτός αυτών των περιφερειών.

→ Κατανόηση των σύγχρονων μορφών και εκδηλώσεων των ασυμμετριών εξουσίας και των εξαρτήσεων, ως ένα μέσον συζήτησης, καθώς και να τεθεί στο επίκεντρο η πολιτική συζήτηση για τη διαδικασία Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της μεταρρύθμισής της.

→ Συνεισφορά στη διαδικασία αυτοεκπροσώπησης των περιφερειών, μέσω της εξέτασης οραμάτων της «Ανατολής από την Ανατολή» και «Νότου από το Νότο», που μπορούν να διαψεύσουν και να αντικρούσουν την ηγεμονική αφήγηση του πυρήνα, ως του μοναδικού μηχανισμού εξάρτησης και εξουσίας στο παιχνίδι.

Ελπίζουμε ότι αυτή η έρευνα θα προσφέρει στον αναγνώστη (είτε πρόκειται για έναν απλό αναγνώστη, είτε για ακαδημαϊκό, είτε για έναν υπεύθυνο χάραξης πολιτικής) μια ολοκληρωμένη εικόνα των σύγχρονων μορφών και εκδηλώσεων της περιφερεικότητας στην ΕΕ, καθώς και ότι θα συμβάλει στη διαδικασία αυτοεκπροσώπησης και πολιτικής αυτοπραγμάτωσης των περιφερειών (η περιφερεικότητα όχι ως «ντροπιαστική», αλλά ως μια ξεχωριστή μορφή κριτικής από το περιθώριο).

Τελευταίο, και πιο σημαντικό, στόχος μας είναι να εκπληρώσουμε (τουλάχιστον σε κάποιο βαθμό) το καθήκον της παροχής ενός σχετικού μέσου για την δημιουργία γεφυρών για διάλογο και στρατηγικές συνεργασίας μεταξύ των περιφερειών, καθώς και για μελλοντικές αποφάσεις σχετικά με τη χάραξη πολιτικής, καθώς και την παροχή στοιχείων για την εναλλακτική ανασυγκρότηση της ΕΕ και την αναδιαμόρφωση των σχέσεων εξουσίας της ΕΕ.

Συνοπτική Παρουσίαση

Giuseppe Celi, Valentina Petrović, Veronika Sušová-Salminen

Η εν λόγω συγκριτική μελέτη επικεντρώνεται σε δύο περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης: τη Νότια Ευρώπη (Νότος), καθώς και τη Κεντροανατολική και Νοτιοανατολική Ευρώπη (Βορράς) – δηλαδή 17 Κράτη Μέλη της ΕΕ. Η μελέτη έχει ως στόχο να κατανοήσει τον τρόπο με τον οποίο η περιφερεικότητά τους εντάσσεται οικονομικά και πολιτικά στην ΕΕ και σε σχέση με τις χώρες του πυρήνα (ειδικά με τη Γερμανία, ως παραδειγματική χώρα του πυρήνα της ΕΕ). Εστιάζει στις πιο πρόσφατες εξελίξεις καλύπτοντας την περίοδο 1990-2020. Η μελέτη επικεντρώνεται στην περιφερεικότητα ως τη σύνθετη κατάσταση ύπαρξης στην περιφέρεια, δηλαδή της εξάρτησης στο πλαίσιο των αλληλεπιδράσεων της χώρας με τον πυρήνα. Από αυτή την οπτική γωνία, η έρευνα στοχεύει στην κατανόηση της πολιτικής οικονομίας της σύγχρονης ΕΕ, δηλαδή της πολύπλοκης αλληλεπίδρασης μεταξύ πολιτικής και οικονομίας. Υποστηρίζουμε πως η περιφερεικότητα είναι πολυδιάστατη: έχει κοινωνικοοικονομική διάσταση, πολιτική διάσταση, και μια πολιτιστική και ιδεολογική διάσταση.

Το κύριο ερευνητικό πρόβλημα είναι η κατανόηση της δομής της εξάρτησης που διέπει την περιφερειακή θέση αυτών των δύο περιφερειών της ΕΕ στην ευρωπαϊκή οικονομία. Το δεύτερο ερευνητικό ζήτημα αφορά στη συγκριτική αντίληψη που διεισδύει σε όλα τα επιλεγμένα πεδία έρευνας. Συνεπώς, ενώ αυτή η μελέτη θεωρεί την περιφερεικότητα ως σχετικό πρόβλημα εξάρτησης από τον πυρήνα (ιδίως από τη Γερμανία), εστιάζει κυρίως στη σύγκριση των περιφερειακών ιδιοτήτων μεταξύ διαφορετικών ομάδων χωρών της Νότιας Ευρώπης και της Κεντροανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Η μελέτη προσφέρει μια ανάλυση και σύγκριση των υφιστάμενων οικονομικών μοντέλων σε κάθε μια από τις περιφέρειες, καθώς και μια ανάλυση των εμπορικών δικτύων και των Παγκόσμιων Αλυσίδων Αξίας (Global Value Chains - GVC), με ιδιαίτερη έμφαση στην ευρωπαϊκή αυτοκινητοβιομηχανία. Σχετικά με την πολιτική διάσταση, η μελέτη εξετάζει τις πολιτικές ρωγμές σε κάθε περιφέρεια τόσο σε εθνικό, όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στα πολιτικά κόμματα της Αριστεράς. Επικεντρώνεται επίσης στη συνεργασία μεταξύ των περιφερειών με βάση την αντιλαμβανόμενη δυνατότητα συνασπισμού στο θεσμικό

πλαίσιο της ΕΕ, καθώς και στο ερώτημα της εκπροσώπησης στη διακυβερνητική δομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή στην δύναμη των (πιθανών) μέσων που διαθέτουν για να επηρεάσουν την ΕΕ. Τέλος, όσον αφορά την ιδεολογική και πολιτισμική διάσταση της περιφερεικότητας, η μελέτη αυτή επικεντρώνεται στη σχέση μεταξύ περιφερεικότητας και διαφορετικότητας (Ετερότητας) από μια συγκριτική προοπτική.

ΒΑΣΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Εστιάζοντας στα δομικά οικονομικά στοιχεία, η μελέτη δείχνει πως και οι δύο περιφέρειες της ΕΕ μοιράζονται μια αλληλεξαρτώμενη θέση όσον αφορά στο κεφάλαιο, στις επενδύσεις και στις τεχνολογίες (και τις μεταβιβάσεις τους), που καθορίζει έναν ιδιαίτερα σημαντικό περιορισμό για την οικονομική τους ανάπτυξη. Η εξάρτηση επίσης οδηγεί στον περιορισμό της αυτονομίας στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, οι οποίες δεν περιορίζονται αποκλειστικά στον οικονομικό τομέα. Ωστόσο, οι εξαρτήσεις αυτές αναπτύσσονται σε διαφορετικά δομημένες οικονομίες ή οικονομικά μοντέλα, που αναλύονται στα ιστορικά τους πλαίσια. Πιο συγκεκριμένα, οι οικονομίες της Νότιας Ευρώπης, αντιμετωπίζοντας την κρίση της δεκαετίας του 1970, σταμάτησαν ή επιβράδυναν πρόωρα τη διαδικασία εκβιομηχάνισης. Στα χρόνια που ακολούθησαν - σηματοδεδυμένες από την απορρύθμιση και την απελευθέρωση των αγορών σε παγκόσμιο επίπεδο - πήραν το δρόμο της χρηματιστικοποίησης και υπερτροφισμού των υπηρεσιών και του δημόσιου τομέα. Ο ανταγωνισμός από την Ανατολική περιφέρεια, της οποίας η επέκταση στην παραγωγή ενδιάμεσων αγαθών για την παραγωγική βιομηχανία στη Γερμανία εκτόπισε εν μέρει τους προμηθευτές του Νότου, συνέβαλε στην περαιτέρω αποδυνάμωση της ήδη εύθραυστης παραγωγικής βάσης στη Νότια Ευρώπη. Με αυτόν τον τρόπο, η ένταξη μιας περιφέρειας στην ΕΕ ενδέχεται να συνέβαλε στη μείωση της οικονομικής ανάπτυξης της άλλης.

Εξετάζοντας την Ανατολική περιφέρεια της ΕΕ, ακόμη και η ισχυρή βιομηχανική ανάπτυξη των πιο δυναμικών χωρών της Κεντροανατολικής Ευρώπης (κυρίως των χωρών

V4) δείχνει τις αδυναμίες της, που συνδέονται με την εξάρτησή τους από το ξένο κεφάλαιο και την τεχνολογία, τις περιορισμένες εγχώριες αγορές και τους χαμηλούς μισθούς. Με άλλα λόγια, το ουσιώδες μέρος της επιτυχίας της Ανατολής είναι η εξάρτησή της από τη μεμονωμένη εξειδίκευση στον κλάδο της αυτοκινητοβιομηχανίας, η οποία, με τη σειρά της, είναι στενά συνδεδεμένη με τη γερμανική αλυσίδα αξίας και, συνεπώς, είναι απόλυτα εξαρτημένη από τις γερμανικές άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ, Foreign Direct Investments - FDI). Αυτή η μεμονωμένη εξειδίκευση είναι ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα της οικονομικής περιφερεικότητας της περιοχής και θυμίζει, κατά κάποιο τρόπο, τα παλιά χαρακτηριστικά της μεμονωμένης εξειδίκευσης, που είναι γνωστά από άλλα παραδείγματα (π.χ. Λατινική Αμερική). Από την άλλη πλευρά, η ανάπτυξη των λιγότερο δυναμικών χωρών της Ανατολικής Ευρώπης αντικατοπτρίζει, σε κάποιο βαθμό, αδυναμίες που είναι παρόμοιες με εκείνες που παρατηρούνται στη νότια περιφέρεια. Στην πραγματικότητα, οι άμεσες ξένες επενδύσεις στον τομέα των χρηματοοικονομικών, ασφαλιστικών υπηρεσιών και ακινήτων είναι σημαντικές για τις οικονομίες της Βαλτικής, με τις αισθητά χρηματοπιστωτικές οικονομίες τους, ή για τη Βουλγαρία και την Κροατία (και στις δύο περιπτώσεις όσον αφορά στην τουριστική βιομηχανία).

Όταν συγκρίνουμε τα δύο οικονομικά μοντέλα εξάρτησης στη Νότια Ευρώπη και στην Κεντροανατολική και Νοτιοανατολική Ευρώπη, μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως, όσον αφορά στη σύγκλιση, υπάρχουν σοβαρά προβλήματα διαφορετικών μορφών. Το σύγχρονο οικονομικό μοντέλο στη Νότια Ευρώπη δεν παρέχει κίνητρα για βιώσιμη οικονομική και κοινωνική σύγκλιση στο πλαίσιο της ΕΕ. Η συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) μπορεί να είναι ένας επιπλέον επεξηγηματικός παράγοντας για την απόκλιση των χωρών της Νότιας Ευρώπης. Οι οικονομίες της Ανατολικής περιφέρειας συγκλίνουν, αν και η σύγκλιση αυτή είναι άνιση και δημιουργεί χάσματα στο εσωτερικό των χωρών και εσωτερική πόλωση στην Κεντροανατολική και Νοτιοανατολική Ευρώπη. Η μη ισορροπημένη περιφερειακή ανάπτυξη φαίνεται να αποτελεί παρενέργεια της γενικής μακροοικονομικής σύγκλισης. Δημιουργεί όχι μόνο οικονομικά προβλήματα, όσον αφορά στον αυξανόμενο δεισμό στην παραγωγή (στην τεχνολογία ειδικότερα) και στην αγορά εργασίας, αλλά και πολιτικές αντιδράσεις (π.χ. λαϊκισμός). Πέρα από τις διαφορετικές

τροχιές σε θέματα σύγκλισης, οι δύο περιφέρειες της ΕΕ παρουσιάζουν κοινά στοιχεία αστάθειας. Σε γενικές γραμμές, μπορούμε να πούμε ότι και στις δύο περιφέρειες η εξάρτηση από το ξένο κεφάλαιο (με τη μορφή δανείων ή ΑΞΕ) αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία ευαλωτότητας που εκθέτει τις περιφερειακές οικονομίες σε εξωτερικούς κινδύνους που δύσκολα μπορούν να ελεγχθούν και οδηγούν σε επαναλαμβανόμενες κρίσεις.

Στην πολιτική σφαίρα, μπορούμε να διακρίνουμε διάφορα προβλήματα που σχετίζονται με την περιφερεικότητα. Το κομματικό σύστημα και οι γραμμές πολιτικής σύγκρουσης έχουν επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από την οικονομική κρίση του 2008 και στις δύο περιφέρειες. Ωστόσο, ενώ η Ανατολή είχε υπάρξει μάρτυρας της ενίσχυσης των λαϊκιστικών δεξιών πολιτικών δυνάμεων με μεγάλη έμφαση σε θέματα ταυτότητας και «σοβινισμού ευημερίας» υπό τις συνθήκες μιας αδύναμης πολιτικής Αριστεράς, εμείς βιώσαμε την άνοδο νέων αριστερών πολιτικών επιλογών στη Νότια Ευρώπη. Η Ιταλία αντιπροσωπεύει μια χώρα που αποτελεί εξαίρεση, με ένα ισχυρό δεξιό κίνημα και μια περιθωριοποιημένη και αδύναμη Αριστερά. Οι χώρες της Νότιας Ευρώπης έχουν γνωρίσει μια ελαφρώς «καθυστερημένη» άνοδο λαϊκιστικών ή ακροδεξιών πολιτικών επιλογών, αλλά με περιορισμένη εξουσία, λόγω της ισχυρής θέσης της Αριστεράς στην περιοχή.

Παρά το γεγονός ότι οι περιοχές αυτές ανήκουν στην περιφέρεια της ΕΕ, οι διαφορετικές οικονομικές ανάγκες και οι πολιτικοί περιορισμοί θέτουν σοβαρά εμπόδια στην ανάδυση μιας κοινής συμμαχίας μεταξύ τους. Η μελέτη έχει παρουσιάσει δύο σημαντικά προβλήματα σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, τα οποία είναι η μεταναστευτική πολιτική και η χρηματοδότηση της ΕΕ, και έχει τονίσει την διαφορετική θέση των 17 Κρατών Μελών σε σχέση με τα ζητήματα αυτά. Η πρόσφατη πανδημία έφερε άλλη μια ευκαιρία για πολιτική συνεργασία μεταξύ Ανατολής και Νότου, αλλά θα φανεί ακόμη αν αυτό θα οδηγήσει σε μόνιμες συνεργασίες μεταξύ των δύο περιφερειών της ΕΕ. Εστιάζοντας στην αντίληψη των εμπειρογνομίων σχετικά με τις προοπτικές συνασπισμών, υπήρξε σημαντική ταύτιση της μεταναστευτικής και δημοσιονομικής πολιτικής για την Ανατολή και τον Νότο, γεγονός που υποδεικνύει τη δυνατότητα συνεργασίας στο πλαίσιο των δύο αυτών τομέων. Από την άλλη πλευρά, η συνεργασία φαίνεται να είναι πιο περιορισμένη στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, λόγω των διαφορετικών γεωγραφικών συνθηκών

και των γεωστρατηγικών συμμάχων των περιφερειών. Τέλος, ενώ οι προοπτικές συνεργασίας μεταξύ του Νότου και της Ανατολής παραμένουν περιορισμένες, και οι δύο περιφέρειες φαίνεται να είναι πρόθυμες να δημιουργήσουν συμμαχίες με τη Γερμανία και τη Γαλλία σε μείζονα πολιτικά ζητήματα. Η διάσταση της εκπροσώπησης στα θεσμικά όργανα της ΕΕ αποκαλύπτει (εν μέρει) την περιφερειακή κατάσταση της Ανατολής και του Νότου. Και οι δύο περιφέρειες της ΕΕ δεν αντιπροσωπεύονται επαρκώς στα θεσμικά όργανα της ΕΕ, στα οποία εξακολουθούν να κυριαρχούν οι χώρες του πυρήνα (ιδίως η Δυτική Ευρώπη). Στην περίπτωση της Ανατολικής περιφέρειας, η έρευνα διαπιστώνει έντονη υποεκπροσώπηση στα θεσμικά όργανα της ΕΕ, με εξαίρεση το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Επικεντρώνοντας στην πολιτισμική και ιδεολογική διάσταση της περιφερειότητας, η έρευνα - βασιζόμενη στην ανάλυση κειμένων και σε εκτεταμένες δημοσιευμένες έρευνες - αποδεικνύει ότι η Νότια Ευρώπη και η Κεντροανατολική και Νοτιοανατολική Ευρώπη έχουν ερμηνευθεί ως οι Άλλοι, με τη βοήθεια Οριενταλιστικών στερεοτύπων και στοιχείων στο πλαίσιο αυτού του τύπου διαδικασίας ιδεολογικής περιφερειοποίησης. Οι συνέπειες που προκύπτουν είναι πολύπλοκες. Για παράδειγμα, δύο αντιφατικά στοιχεία αναδύονται - ο αποκλεισμός και η ένταξη - με βάση τις ηγεμονικές αντιλήψεις του πυρήνα, αλλά και η μίμηση ως άλλο ένα χαρακτηριστικό της εξάρτησης. Η κατασκευή της Ετερότητας και των δύο περιφερειών είναι ένα ιδιαίτερα σημαντικό μέσο της κυριαρχίας του πυρήνα σε σχέση με αυτές τις περιφέρειες.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ:

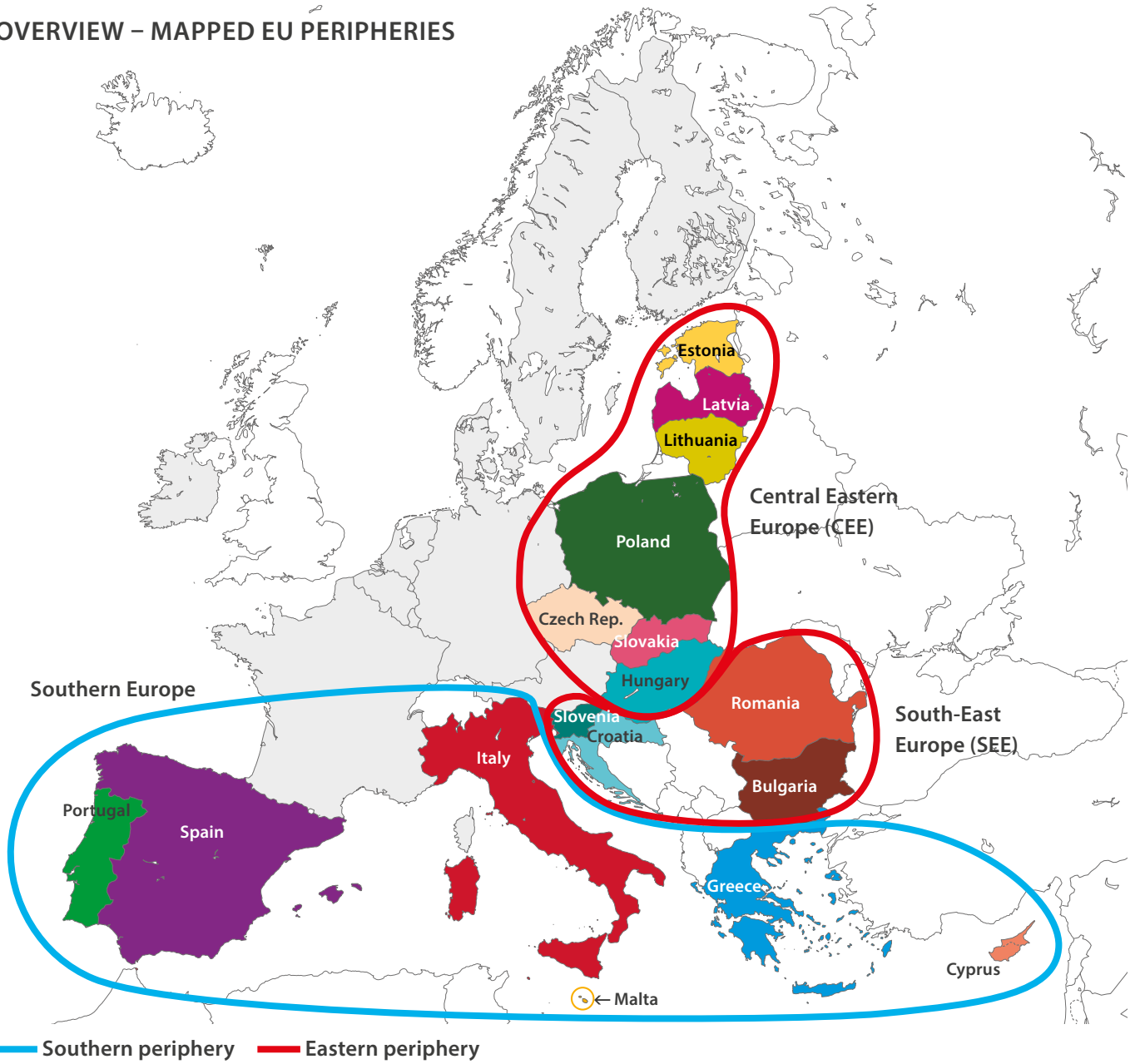
Η μελλοντική μεταρρύθμιση της ΕΕ θα πρέπει να λάβει υπόψη τις ήδη υπάρχουσες ανισότητες που διαμορφώνουν την ΕΕ με αρνητικό για αυτή τρόπο. Οι περιφερειακές χώρες δεν θα έπρεπε να μένουν στο περιθώριο του διαλόγου και θα έπρεπε να συμβάλλουν ουσιαστικά στη μεταρρύθμιση, ενισχύοντας τον κοινό διάλογο. Υποστηρίζουμε ότι τα τρέχοντα εμπόδια για μια πιο στενή συνεργασία μεταξύ των δύο περιφερειών είναι: α) αντικειμενικά (οικονομικές διαφορές και ανταγωνιστικά οικονομικά μοντέλα), β) υποκειμενικά (παράγονται από την πολιτιστική και πνευματική εξάρτηση και, ως εκ τούτου, προέρχονται από την εσωτερική περιφερειότητα ή την περιφερειακή υποκειμενικότητα) και γ) προέρχονται από

τον αποπολιτικοποιημένο χαρακτήρα της ΕΕ. Ο πολιτικός διάλογος, η συνεργασία ή ακόμη και η δημιουργία συμμαχιών μεταξύ των δύο περιφερειών πρέπει να ξεπεράσει αυτά τα εμπόδια και τους περιορισμούς - ή να λειτουργήσει με αυτά.

Οι φορείς χάραξης πολιτικής και οι πολιτικοί θα πρέπει να επικεντρωθούν στις ακόλουθες πτυχές:

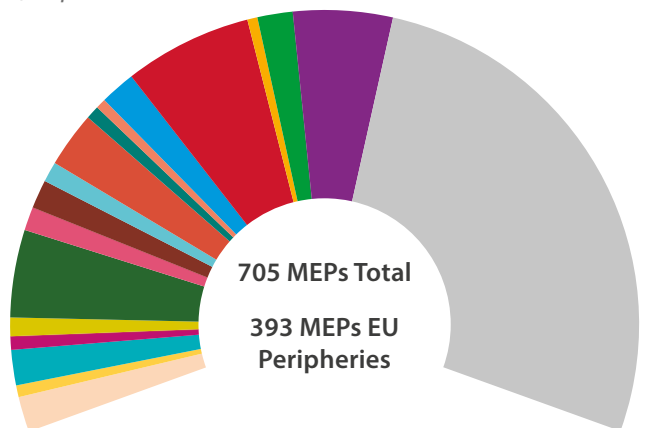
- Μια πιο ανθεκτική, κοινωνικά προσανατολισμένη, βιώσιμη και αυτοδύναμη Ευρωπαϊκή οικονομία, που θα απελευθερώσει το κοινωνικό και οικονομικό δυναμικό των επιμέρους Κρατών Μελών, τις εθνικές και τοπικές αγορές τους, και το εμπόριο βασιζόμενο στις αρχές της αμοιβαιότητας και της δίκαιης συναλλαγής.
- Μια περισσότερο συνεργατική και λιγότερο ανταγωνιστική ΕΕ, η οποία θα εξαλείψει τις αρνητικές συνέπειες του ανταγωνιστικού προτύπου, όπως η κούρσα προς τον πάτο (Race to the bottom) με τις έντονα διχαστικές επιπτώσεις της, οι οποίες είναι επιζήμιες για την αλληλεγγύη και τη συνεργασία τόσο στο εσωτερικό της ΕΕ όσο και στο εσωτερικό των Κρατών Μελών.
- Μια πιο ανοιχτόμυαλη ΕΕ, η οποία δεν θα επιμένει σε ξεπερασμένα στερεότυπα και ιδεολογίες που εξακολουθούν να θυμίζουν τη νοοτροπία του Ψυχρού Πολέμου της διχοτομημένης Ευρώπης. Αυτό σημαίνει πως πρέπει να ληφθεί στα σοβαρά η ιδέα της εσωτερικής ποικιλομορφίας της ΕΕ και να ξεπεραστούν οι ηθικές ιεραρχίες που δημιουργήθηκαν κατά την εποχή της αποικιοκρατίας και, ομοίως, να ξεπεραστούν οι Δυτικοκεντρικές (κεντρικές) απόψεις περί χωρών που μπορεί να είναι πολιτισμικά διαφορετικές και χωροταξικά (γεωγραφικά) απομακρυσμένες.
- Μια ενιαία περιφερειακή πολιτική, που δεν θα ανέχεται τεράστια κοινωνικοοικονομικά χάσματα, εντός των Κρατών Μελών ως επακόλουθο της οικονομικής τους ολοκλήρωσης και της θέσης τους στην ΕΕ.
- Μια δομική επανεξισορρόπηση της Ευρωπαϊκής οικονομίας μέσω μιας πραγματικής βιομηχανικής πολιτικής που υπερβαίνει την «πολιτική ανταγωνισμού» ή τις «δι-αρθρωτικές πολιτικές».

OVERVIEW – MAPPED EU PERIPHERIES

European Parliament – Members of the European Parliament (MEPs) Representation

CEE	SEE	SE
Czech Republic 21	Bulgaria 17	Cyprus 6
Estonia 7	Croatia 12	Greece 21
Hungary 21	Romania 33	Italy 76
Latvia 8	Slovenia 8	Malta 6
Lithuania 11		Portugal 21
Poland 52		Spain 59
Slovakia 14		

EU27

Southern Europe (SE)

European Union	Spain	Italy	Portugal	Malta	Greece	Cyprus
Area: 4,233,262 km ² Population: 447,007,596* GDP per capita, in PPP: \$40,995**	Area: 505,990 km ² Population: 47,450,795 (2020) GDP per capita, in PPP: \$46,413**	Area: 301,230 km ² Population: 60,317,116** GDP per capita, in PPP: \$50,215**	Area: 92,212 km ² Population: 10,344,802 (2021) GDP per capita, in PPP: \$40,805**	Area: 316 km ² Population: 516,100* GDP per capita, in PPP: \$54,647**	Area: 131,957 km ² Population: 10,678,632** GDP per capita, in PPP: \$35,596**	Area: 9,251 km ² Population: 1,189,265 (2018 est) GDP per capita, in PPP: \$42,832**

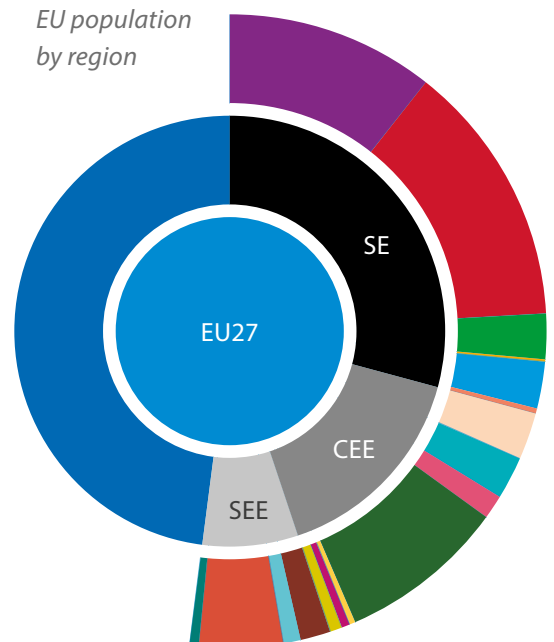
Central Eastern Europe (CEE)

Czech Republic	Hungary	Slovakia	Poland	Estonia	Latvia	Lithuania
Area: 78,871 km ² Population: 10,701,777 (2021) GDP per capita, in PPP: \$47,527**	Area: 93,030 km ² Population: 9,730,000* GDP per capita, in PPP: \$40,944**	Area: 49,035 km ² Population: 5,449,270 (2021) GDP per capita, in PPP: \$38,620**	Area: 312,696 km ² Population: 38,179,800 (2021) GDP per capita, in PPP: \$41,684**	Area: 45,339 km ² Population: 1,328,439** GDP per capita, in PPP: \$44,778**	Area: 64,589 km ² Population: 1,907,675** GDP per capita, in PPP: \$37,329**	Area: 65,300 km ² Population: 2,795,680* GDP per capita, in PPP: \$46,479**

South-East Europe (SEE)

Bulgaria	Croatia	Romania	Slovenia
Area: 110,993.6 km ² Population: 6,863,422** GDP per capita, in PPP: \$28,593**	Area: 56,594 km ² Population: 3,888,529 (2021 'cest') GDP per capita, in PPP: \$36,201**	Area: 238,397 km ² Population: 19,186,201* GDP per capita, in PPP: \$36,621**	Area: 20,271 km ² Population: 2,108,708* GDP per capita, in PPP: \$48,533**

EU population by region

*2021 estimate, **2022 estimate

Βιογραφίες

Συγγραφείς

Ο **Giuseppe Celi** είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο της Φότζα (Ιταλία). Έχει διατελέσει Συ-ντονιστής του Διδακτορικού Προγράμματος Οικονομικής Θεωρίας και Συντονιστής του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Erasmus Mundus Economics of International Trade and European Integration (EITEI). Αποφοίτησε από το Τμήμα Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο της Μόντενα (Ιταλία) και έλαβε διδακτορικό δίπλωμα στην Οικονομική της Ανάπτυξης (Πανεπιστήμιο της Νάπολης, Ιταλία) και διδακτορικό δίπλωμα στα Οικονομικά (Πανεπιστήμιο του Σάσεξ, Ηνω-μένο Βασίλειο). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμ-βάνουν θέματα της διεθνούς οικονομίας: η οικονομική και νομισματική ολοκλήρωση στην Ευρώπη, ο αντίκτυπος του διεθνούς εμπορίου και outsourcing στις αγορές εργασίας και την ανάπτυξη, η σχέση μεταξύ μετανάστευσης και διε-θνούς εμπορίου. Είναι συγγραφέας πολυάριθμων δημοσι-εύσεων, συμπεριλαμβανομένων επτά βιβλίων, διάφορων άρθρων σε ακαδημαϊκά περιοδικά και συνεισφορών σε συλλογικούς τόμους.

Η **Valentina Petrović** είναι μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου της Ζυρίχης. Σπούδασε στο Αμερικανικό Πανεπιστήμιο της Βηρυτού, στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης και στο Ινστιτούτο Πολιτι-κών Σπουδών του Μπορντό. Κατέχει διδακτορικό δίπλωμα από το Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο στη Φλω-ρεντία της Ιταλίας. Η διδακτορική της εργασία εξέτασε την επιρροή των τάξεων, των ελίτ, της κοινωνίας και των κρατικών δομών στη διαδικασία εκδημοκρατισμού στις μετακομμουνιστικές χώρες, με περιφερειακή εστίαση στα διάδοχα κράτη της Γιουγκοσλαβίας. Τα ερευνητικά της εν-διαφέροντα αφορούν στον εκδημοκρατισμό, στον εξευρωπαϊ-σμό, στην πολιτική κινητοποίηση και στη συγκριτική πολιτική οικονομία στο μετακομμουνιστικό πλαίσιο.

Η **Veronika Sušová-Salminen** είναι συγκριτική ιστορικός με ειδίκευση στη σύγχρονη ιστορία της Κεντρικής και Ανατο-λικής Ευρώπης και της Ρωσίας, με μεθοδολογική εστίαση στην ανάλυση του παγκόσμιου συστήματος και στη σχο-λή εξάρτησης με επιρροές από τη μετα-αποικιακή κριτική. Αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο του Καρόλου στην Πρά-γα της Τσεχικής Δημοκρατίας (Μεταπτυχιακό στη Γενική και Συγκριτική Ιστορία και Διδακτορικό στην Ανθρωπολο-

γία) και εργάζεται ως ακαδημαϊκή ερευνήτρια στο Κέντρο Παγκόσμιων Σπουδών στην Πράγα, καθώς και ως πολιτική αναλύτρια που επικεντρώνεται κυρίως στη σύγχρονη Ρω-σία στο διεθνές πλαίσιο. Είναι επίσης αρχισυντάκτρια του διαδικτυακού περιοδικού *Argument* και συγγραφέας δε-κάδων ακαδημαϊκών άρθρων, καθώς και δύο βιβλίων.

Ερευνητική Ομάδα

Ο **Mihai-Călin Căciuleanu** είναι ερευνητής από τη Ρουμανία. Επικεντρώνεται στην εργασία, την αναψυχή και την αυτοανάπτυξη. Ως εργάτης και ακτιβιστής ήταν μέλος μιας τοπικής ομάδας αφιερωμένης στην υπεράσπιση και την επέκταση των εργασιακών δικαιωμάτων. Επί του παρόντος συγγράφει διδακτορική εργασία για τις συνθήκες εργασίας και την έννοια της εργασίας στον σύγχρονο καπιταλισμό στο Εθνικό Πανεπιστήμιο Πολιτικών Επιστημών και Δημόσιας Διοίκησης στο Βουκουρέστι.

Η **Dorota Kolarska** είναι ερευνήτρια από την Πολωνία. Επικεντρώνεται στην Ανατολική Ευρώπη και τη Ρωσία. Αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και τώρα είναι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο University College του Λονδίνου. Η Dorota είναι επίσης μέλος του πολωνικού πολιτικού κόμματος Razem.

Ο **Ιωάννης Απόστολος Σκλίας** είναι Έλληνας κοινωνικός επιστήμονας και πολιτικός αναλυτής. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και Πολιτική Συμπεριφορά στο Πανεπιστήμιο του Essex (MA Political Behaviour). Έχει εργαστεί ως επιστημονικός συνεργάτης και πολιτικός σύμβουλος στη Βουλή των Ελλήνων, έχει διεξάγει διάφορες πολιτικές και κοινωνικές έρευνες και έχει διατελέσει Επιστημονικός Σύμβουλος στη Γραμματεία του Τμήματος του ΣΥΡΙΖΑ για την τοπική αυτοδιοίκηση.

Επιμελήτριες

Η **Tatiana Moutinho** είναι βιοχημικός, πρώην ερευνήτρια των κύκλων κυτταρικής διαίρεσης, κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στην Κυτταρική Βιολογία και διδακτορικού διπλώματος στη Βιοϊατρική. Από το 2018, είναι συντονίστρια προγραμμάτων στο *transform! europe* και είναι υπεύθυνη για τις στρατηγικές συνεργασίας για τη Νότια Ευρώπη. Στο πλαίσιο του έργου της, διοργάνωσε το συνέδριο “Είναι η Νότια Ευρώπη ο αδύναμος κρίκος της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης;”, το οποίο διεξήχθη στη

Λισαβόνα το 2019 και στο οποίο συμμετείχαν ακαδημαϊκοί, ερευνητές και πολιτικοί εκπρόσωποι από διάφορες χώρες της Νότιας Ευρώπης. Είναι επίσης Πρόεδρος του ιδρύματος Cul:tra - Cooperativa Culturas de Trabalho e Socialismo (Πορτογαλία).

Η **Dagmar Švendová** είναι δικηγόρος, κάτοχος πτυχίου ΒΑ στη Νομική και Διοίκηση Επιχειρήσεων, και μεταπτυχιακού διπλώματος LL.M στο Επιχειρηματικό Δίκαιο Τσεχίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έχει εργαστεί ως πολιτική σύμβουλος και βοηθός Μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Από το 2017, είναι συντονίστρια προγραμμάτων του *transform! europe*,

υπεύθυνη για τη Στρατηγική της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και μέλος της Συντακτικής Επιτροπής της επετηρίδας *transform!*. Στο πλαίσιο της δράσης της, είναι συν-συγγραφέας της Τσέχικης ενότητας CZ του “Μελέτες για τις προκλήσεις στις μετανθρακικές περιοχές: στη νοτιοδυτική Πολωνία, τη Βόρεια Τσεχία και την Ανατολική Γερμανία” και συντάκτρια του ηλεκτρονικού βιβλίου της Ilona Švihlíková με τίτλο “Πώς η Τσέχικη Δημοκρατία έγινε αποικία;”.

Members and observers

Austria

transform!at
www.transform.or.at

Institute of Intercultural Research and Cooperation – IIRC*
www.latautonomy.com

Cyprus

Research Institute PROMITHEAS*
www.inep.org.cy

Czech Republic

Institut of the Czech Left (Institut české levice)*
www.institutcl.cz

Society for European Dialogue – SPED
e-mail: malek_j@cbbox.cz

Denmark

transform!danmark
www.transformdanmark.dk

Finland

Left Forum
www.vasemmistfoorum.fi

Democratic Civic Association – DSL
www.desili.fi

France

Espaces Marx
www.espaces-marx.fr

Foundation Copernic*
www.fondation-copernic.org

Foundation Gabriel Péri*
www.gabrielperi.fr

Institut La Boétie
institutlaboetie.fr

Germany

Journal Sozialismus
www.sozialismus.de

Rosa Luxemburg Foundation – RLF
www.rosalux.de

Institute for Social, Ecological and Economic Studies – isw
www.isw-muenchen.de

Greece

Nicos Poulantzas Institute – NPI
www.poulantzas.gr

Hungary

transform!hungary*
www.balmix.hu

Italy

transform! italia
www.transform-italia.it

Cultural Association Punto Rosso (Associazione Culturale Punto Rosso)
www.puntorosso.it

Fondazione Claudio Sabattini*
www.fondacionesabattini.it

Lithuania

DEMOS. Institute of Critical Thought*
e-mail: demos@inbox.lt

Luxembourg

Transform! Luxembourg
www.transform.lu

Moldova

Transform! Moldova*
e-mail: transformoldova@gmail.com

Norway

Manifesto Foundation*
www.manifestanalyse.no

Poland

Foundation Forward / Naprzód
www.fundacja-naprzod.pl

Portugal

Cultures of Labour and Socialism – CUL:TRA
e-mail: info@cultra.pt

Romania

Association for the Development of the Romanian Social Forum*
e-mail: pedroxma@yahoo.com

Serbia

Center for Politics of Emancipation – CPE*
www.cpe.org.rs

Slovenia

Institute for Labour Studies – IDS*
www.delavske-studije.si

Spain

Alternative Foundation (Catalonia)
www.fundacioalternativa.cat

Europe of Citizens Foundation – FEC
www.lafec.org

Foundation for Marxist Studies – FIM
www.fim.org.es

Instituto 25M*
www.instituto25m.info

Iratzar Foundation (Basque Country)*
www.iratzar.eus

Sweden

Center for Marxist Social Studies
www.cmsmarx.org

Turkey

Social Investigations and Cultural Development Foundation – TAKSAV*
www.taksav.org

Sol-Blog*
https://solparti.org

UK

The World Transformed – TWT*
www.theworldtransformed.org

Transform! UK – A Journal of the Radical Left
www.prruk.org

*Observers

European network for alternative thinking and political dialogue

transform! europe is a network of **39 European organisations from 23 countries**, active in the field of political education and critical scientific analysis, and is the recognised political foundation corresponding to the Party of the European Left (EL).

On the *transform! europe website*, you can find reports on current events relevant to Europe, as well as analyses of economic, political and social topics. In order to enable direct exchange between politicians, academics and activists involved in social movements, our calendar provides an overview of relevant international conferences and events. Moreover, *transform! europe* enables free access to **publications** released or supported by the *transform! network* which cover a wide range of topics on a high level. They can be downloaded from the website for free.

www.transform-network.net

SHADES of the EU

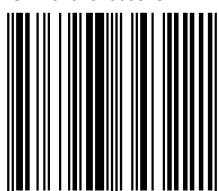
Mapping the Political Economy
of the EU Peripheries

Διαθέσιμο σε ηλεκτρονική έκδοση (e-Book) σε EN με Συνοπτική
Παρουσίαση σε EN, GR, IT, ES, PT, CZ, PL, HU, BG, RO, LT, SH.

ISBN 978-3-903343-22-1

9 783903 343221

www.transform-network.net